

rduistering en overigens nog es geestelijken zetten. Soms k verstand op voutbare gids vrome termen

mblik van, dat reep zijn niet s aan als een en.

dat in de vraag vragen die het Woord Gods dan evenwel varen wordt, van de Schrift,

akkelijk wilden en we kunnen nend beantboren en met die komen te wamen, in dit zekerheid van

g toch eigenlijk roeg stervende vóór hun dood vraag óók wel, a, die tot jaren zelfbewustzijn reeds tot rijker rom, wat hun ewustheid van

dat zijn vraag worden.

lt moeten zijn n belofte Gods erdheid komen wil, voor elk tijfel stelde. fte is nergens

en die, op den nen doen den- et onzen geest 8:16). „Want is dezes taber- bouw van God gemaakt, maar

1) en andere. raken, waarbij amvatting met gelden daarom r onderscheid, en in lijnrechte arift ons leert eling, die er, et genadeleven jonge kinderen n, en van vol- htig zijn.”)

leen tweërlei. an het genade- voor niet kiest zwakst, maar, zijn volgroside

tweede, geeft wat de Heilige doet uithotten begin af door zen aangaat,

e gewoon zijn men.

est hij zijn ge- bedoeld — ja, de inplanting het geloof, naar n Heidelberger eker e kennis

ggen, dat wat le aanwezig is, bewustzijn n treedt.

ook aanstonds te bewonderen waarin ze ver-

bemen met den ie er te zijner

chriftuitspraken heid in graad t uitsluiten, en wijzen waarin belooft, dat Hij zekerheid van ontbreekt ons beantwoording

niet.

ift is ongetwij- n Hoofdstuk I, ten opzichte

„Van deze hunne-eeuwige en onveranderlijke verkiezing ter zaligheid” — zoo heet het daar — „worden de uitverkorenen te zijner tijd, hoewel bij verscheidene trappen en met ongelijke mate, verzekerd (2 Cor. 13:). Niet, als ze de verborgenheden en diepten Gods curieuselijk doorzoeken, maar als ze de onfeilbare vrucht der verkiezing, in het Woord van God aangewezen (als daar zijn: het waar geloof in Christus, kinderlijke vreeze Gods, droefheid die naar God is over de zonde, honger en dorst naar de gerechtigheid, enz.) in zichzelf met een geestelijke blijdschap en heilige vermaking waarnemen.”

Evenals de Schrift spreekt onze belijdenis hier van der geloovigen verzekerdheid, niet als van een buitengewone genade, die alleen ten deel valt aan enkele hoog-begenadigde kinderen Gods, maar als iets dat, als behoorende tot wezen en aard van het geloofsleven, veeleer regel is. Doch dan toch altoos zóó, dat er plaats blijft voor „onderscheiden trappen” en voor „ongelijke mate”; een voorbehoud dat, wijl het juist verzekerdheid geldt, ruimte laat voor de mogelijkheid van het niet, of liever: van het nóg-niet-verzekerd-zijn bij een geloovige.

We zullen onze vraag derhalve alleen bevestigend mogen en moeten beantwoorden, zoo de ervaring, voorzoover ze hier meespreken kan, uitwijst, dat God, wat Hij in zijn Woord zijn volk verzekerde noch beloofde, tóch metterdaad hun schenkt.

Doch dit kan de ervaring niet. Ze kan het niet, om de eenvoudige reden, dat we nooit met volle zekerheid, stellig niet op-den-tel-af, kennen allen die wedergeboren en dus met het geloof begiftigd zijn. Eerst als we die allen kenden, zouden we kunnen nagaan of ze ook allen tot verzekerdheid kwamen vóór hun sterven.

Neen, ook dan nog niet. We zouden daarvoor óók nog in staat moeten zijn te beoordeelen, of de verzekerdheid, waarvan ze zelve spraken en waarin ze misschien zelve roenden, wel waarlijk échte verzekerdheid is.

Nu het één zoowel als het ander buiten ons bereik ligt, ligt óók buiten ons bereik de zekerheid van de stelling, dat God elk Zijner kinderen in dit leven doet komen tot verzekerdheid van hun genadestaat.

Ja, voorzoover er hier van ervaring sprake kan zijn, dwingt ze eer om aan te nemen dat het tegendeel het geval is.

Het valt toch niet te ontkennen, dat er onder ons gedurig wegsterven personen, van wie we, naar het oordeel der liefde, mogen en moeten vertrouwen, dat ze begenadigden des Heeren zijn, en die toch nooit kwamen tot de blijdschap der verzekerdheid.

Een onderzoek naar de oorzaken hiervan: in hoever en op hoevelerlei wijze ze dit aan eigen schuld te wijten kunnen hebben, en in hoever hier ook op de vrijmacht onzes Gods mag gewezen, zou ons nu te ver voeren.

Alleen zij hier toch met allen ernst ervoor gewaar-schuw, dat niemand het feit, dat niet ieder kind van God vóór zijn sterven tot volle verzekerdheid komt, aangrijpe, om zich daarmee over eigen gemis van verzekerdheid te troosten.

Trouwens, wie het deed, zou daarmee zijn op-rechtheid wel onder zeer ernstige verdenking bren-gen. Want, omdat van den beginne het werk des Geestes doelt op onze verzekerdheid, is ook be-hoefte aan — en drang tot verzekerdheid een der kenmerken van het zaligmakend werk des Gees-tes in ons hart.

V.

F.

UIT HET POLITIEKE- EN SOCIALE LEVEN

Om des Heeren wil.

Voor ieder die zijn arbeid vindt op sociaal ter-rein, bevat het jaarlijksch verslag van de Arbeids-inspectie een schat van materiaal. Echter ook zij die krachtens hun functie met het leven van den arbeid en van de arbeiders contact hebben, zullen wel doen, eens met deze uitgave van het Departement van Arbeid, Handel en Nijverheid kennis te maken.

Men vindt in dit verslag zeker belangwekkende statistieken, die niet iedereen zullen aantrekken, en technische uiteenzettingen, die wellicht door velen niet worden gewaardeerd, maar men vindt hier meer dan dat, men vindt hier ook het leven in de fabrieken en de werkplaatsen, zooals het reilt en zeilt.

Na lezing van het beschrijvende deel van 't jongste verslag, voelt men opnieuw de noodzakelijkheid van de sociale wetgeving, voelt men welk een zegen God ons land en volk in Arbeids- en Veiligheidswet heeft gegeven, en raakt men, zoo het nog noodig was, verzoend met wat men, bij oppervlakkige be-schouwing, misschien bureaucratische bepalingen heeft genoemd.

Men leert uit dit verslag, dat er nog toestanden zijn in fabrieken en werkplaatsen, waarvan niemand zou gelooven, dat ze nog bestaan konden, dat er

ook nu nog gespeeld wordt met lichaam en leven, door patroons en arbeiders. En men leert tevens zien, van hoe groote betekenis de sociale actie kan zijn, voor het geestelijk leven en den geeste-lijken welstand van ons volk.

Om tenslotte nog een ding te noemen, hier ziet men ook, hoe slordig op het terrein van den arbeid veler leven is. Ook hier zal men moeten komen tot algeheele reformatie. En voor hen die lezen willen en geleerd zijn, bevat het Centraal Verslag der Arbeidsinspectie over 1929 op menige bladzij een les voor hun leven, een aansporing tot levens-heiliging.

Uit dezen gezichtshoek, willen wij een enkele mededeeling, die het centraal verslag over 1929 ons doet, meer opzettelijk bezien.

Het geldt zeker ook voor de Arbeidswet, dat men alle menschelijke ordening onderdanig moet zijn om des Heeren wil. Een christen-onder-nemer heeft zich te houden aan de wet, ook al zijn sommige bepalingen naar zijn oordeel knellend.

Wij hebben niet den indruk, dat men in het al-gemeen zoo tegenover de arbeidswet staat en dat men overtreding voelt als een zedelijk kwaad. Toch moet in christelijken kring, waar men eerbied pre-dikt voor het gezag, waar men belijdt, dat er geen macht is dan van God, ook een beleven van de arbeidswet worden gevonden, die wortelt in eerbied voor het gezag, in eerbied en liefde voor den Heere zelf.

In het verslag wordt over de onderscheiden ge-loofsovertuiging niet gesproken. Maar wij vinden helaas noch in het verslag, noch in een ervaring van lange jaren, eenige aanleiding om aan te nemen, dat men voor christen-patroons geen controle noo-dig heeft.

Natuurlijk geldt de plicht te leven naar de wet ook voor de werklieden. Misschien nog in sterker mate, wijl zij weten, dat de wet er is om hen te beschermen. Een christen-arbeider, die weet dat de wet wordt overtreden, heeft den plicht zijn pa-troon daarop te wijzen. Doet hij dit niet, dan is hij aan die wetsovertreding mede schuldig.

Bij de meeste overtredingen gebeurt dit niet. Al-gemeen wordt gezegd, dat men dit niet kan doen, wijl er groot gevaar zou dreigen voor ontslag, een vrees, die waarlijk niet denkbeeldig is. Natuurlijk ziet dit al op een misstand, dat iemand die wil leven naar de wet, meer gevaar loopt gestraft te worden, dan iemand die zich in zijn leven van die wet niets aantrekt.

Nu kan men, om het gevaar te verminderen, zijn klacht en bezwaar ook richten tot de vakorgani-satie. Op zichzelf is daar zelfs wel veel voor te zeggen, al zou men eerst geneigd zijn, het niet voor den meest rechten weg te houden.

De overtreding geldt immers niet, althans als regel, den enkeling, maar geldt de collectiviteit, geldt al de arbeiders. Het orgaan, de instantie die meer speciaal de belangen der bepaalde groep be-hartigt, kan, rekening houdend met het doel der bepalingen, voor haar leden de bescherming vragen, die de wet waarborgt.

Het is trouwens een feit, dat daar, waar de vak-organisatie een behoorlijke positie in het bedrijf kon verkrijgen, de naleving van verschillende be-paling der wet gemakkelijker gaat dan elders, wijl niet alleen de inspectie, maar ook de Vak-beweging op de handhaving toeziet. De Vakbe-weging, die door sommige christenen wel eens revolutionair wordt geacht, is soms een uitnemend instrument om de wet te bevestigen.

Nog een andere weg staat den arbeider open om eerbied te vragen voor en beleving van de wet. Hij kan n.l. rechtstreeks zijn klacht indienen bij de Arbeidsinspectie. Ook tegen dit middel dat de wet zelf aan de hand doet is formeel niets in te brengen, al zou het ons altoos liever zijn, dat men weigerde wetsovertreders te worden. Maar gezien de gevaren, verstaan wij dat soms deze weg wordt gekozen.

Wat echter mag en moet worden gevraagd van den christen, dat hij hier handelt uit zuivere mo-tieven. Eerbied voor de wet, voor de bij en door de wet beschermde belangen, mogen alleen tot het indienen van klachten drijven.

Een onjuiste houding is, wat wij in het verslag lezen, dat het herhaaldelijk voorkwam, dat de werklieden eerst dan klaagden, wanneer zij ongenoegen hadden gehad met den patroon, hetgeen dikwijls zijn oorzaak vond in het verschil van meening over de uitbetaling der gemaakte overuren.

Hier hebt ge dus het geval, dat iemand, wanneer het hem materiëel gewin brengt, er geen bezwaar tegen heeft de wet te overtreden. Hier is de klacht niets dan het zich willen wreken op den patroon, die de wetsonduiking niet behoorlijk heeft geho-noreerd.

In dezelfde lijn ligt wat wij lezen op een andere plaats, dat:

„niet altijd klachten ingezonden werden omdat de klager een voorstander was van een nauwgezette naleving der wettelijke bepalingen. Meermalen waren haat en concurrentie-overwegingen de mo-tieven tot het indienen van de klacht”.

Even erg is het, zoo niet erger, dat telkenjare klachten worden geantileerd en dikwijls in vakpers of dagblad worden gepubliceerd, die in strijd zijn met de waarheid. Hier kan geen misverstand wor-den voorgewend, want dan had men de klacht aan

de inspectie doorgezonden, zonder verdere publi-catie. Hier is het aantasten van iemands eer en goeden naam, het onverhoord oordeelen en helpen veroemen, waartegen terecht in den catechismus wordt gewaarschuwd.

Wat dit bedrijf nog weerzinwekkender maakt is, dat deze berichten terwille van de propaganda wer-den opgenomen en dat in meer dan één geval, ook als de onjuistheid van officiële zijde werd aan-getoond, geen rectificatie volgde.

Hier was noch eerbied voor de wet, noch eerbied voor de waarheid aanwezig. Helaas dat dit laatste meermalen schijnt te ontbreken. De Arbeidswet schrijft in artikel 79 aan ondernemers, zoowel als aan de arbeiders, den plicht voor, aan de bevoegde ambtenaren de verlangde inlichtingen te geven om-trent zaken en feiten, de naleving van de Arbeids-wet betreffende.

Het aantal processen-verbaal naar aanleiding van dezen eisch der wet opgemaakt, is betrekkelijk gering. Maar de mededeeling, dat geen inlichtingen werden gegeven, of zelfs na herhaalde waarschu-wingen onjuiste inlichtingen werden verschaft, zoo-wel door ondernemers als door arbeiders, stelt op-nieuw te leur.

Ook voor het terrein van den arbeid moet het vijfde gebod scherpelijk gepredikt. Want indien onder ons niet meer wordt gerekend met de overheid en de wet, wie zal dan de verworping van het leven keeren? Wie heeft dan nog het recht over verworping en over revolutionaire tendenzen te spreken?

Zij er, om des Heeren wil, getrouwheid ook in deze minste dingen. Eerst dan is er de mogelijkheid, te komen tot de grootere dingen, tot de gewenschte reformatie van het sociale leven.

G. BAAS Kz.

LITERATUUR EN KUNST

Kleine levens, door Diet Kramer.

Al eerder heb ik gewezen op de schets als op een van de moeilijkste literaire vormen.

Het componeeren van de schets stelt aan den Schrijver bijzondere eischen. Hij moet beknoptheid betrachten, en tóch ontleidend te werk gaan; hij moet in 't kort verhalen en tóch zijn materiaal vinden in detail-omstandigheden en kleinere trek-ken van het milieu; hij moet vlot zijn stof behan-delen en kan toch niet ontgaan de verwikkelingen, die karakter-analyse meebrengt. Zulk een schrijver moet voor alles beheersching kennen en dat is te moeilijker, omdat de hedendaagsche literaire kunst juist het uitleven van individualiteit voor-staalt.

Daarom verdient de goede schets als-zoodanig reeds waardeering, gezien dus als zuiver literair product. En te meer is dat het geval, wanneer ook uit anderen hoofde een schets of schetsen-bundel goed is, wanneer dus de inhoud en de geest zoo zijn, dat het geleverde ook als lectuur aan-bevelenswaard is.

Deze verdienste in dubbelen zin kan worden toegekend aan de onlangs verschenen schetsen-verzameling van de jonge schrijfster Diet Kramer, die aan de eerste schets den titel „kleine levens” ontcent. De vijf verhalen, die deze bundel bevat zijn vooreerst als schetsen goed. Ze zijn kort en geconcentreerd op wat hun hoofdzaak is: het verhaal dat ze ieder voor zich brengen; ze zijn zuiver uit het oogpunt van psychologische analyse, die naar modernen eisch ook van de schets een der voornamste elementen is; ze zijn welverzorgd van taal en verdienstelijk van stijl. Daarin ligt dus op zichzelf al reden om met dezen schetsenbundel ingenomen te zijn.

In de tweede plaats zijn inhoud en geest van uitnemend gehalte en dat maakt, dat we „Kleine Levens” met vreugde begroeten als een nieuwe bijdrage tot onze Christelijke kunst. Het goede is hier vooral, dat het Christelijke niet als een dikke laag over het gebeuren heengesmeerd is, maar dat het als een fijne ader door de verhalen heen-loopt. Want juist daardoor spreekt het te krach-tiger. In dit opzicht zijn het best geslaagd de schetsen „Kyrie Eleyson” en „Wannes-Jan”. Het eerste is de vertelling over een ventje, die, als op Kerstdag een zusje geboren wordt, vol vreugde het van moeder geleerde versje over het Kerst-kindje zingt, zonder te beseffen, dat het verheu-gende feit aan zijn moeder het leven heeft gekost. Ontroerend is zijn argeloos zingen van het refrein „Kyrie Eleyson”, Heer erbarm U, en zijn vraag aan den van smart gebroken vader of moeder nu ook de engeltjes van den Kerstnacht heeft hooren zingen; ontroerend ook is de beschrijving van den Kerstnacht zelf als „eindelijk de lang verwachte engeltjes door de lichtende twinkellende sterren-heiren naar omhoog kwamen en brachten het kind”. (Zoo heeft de moeder het den jongen in uitzicht ge-steld) en daarnaast: „er was een ziel, die opsteeg tot voor Gods troon.”

*) Uitg. U.M. Holland, Amsterdam.